

Psychosocial Factors Related to Self-Determination Behavior in Learning of Undergraduate Students¹

Worapat Mekkhachorn², Duchduen Bhanthumnavin³, Duangduen Bhanthumnavin⁴,
Kosol Meekun⁵, Shuttawwee Sitsira-at⁶, and Saran Pimthong⁷

Received: May 28, 2019 Revised: September 16, 2019 Accepted: September 26, 2019

Abstract

This research was correlation comparative study which had fundamental concept from interactionism model. The purpose was to explore key predictors and the at-risk group that related to self-determination behavior in learning of 636 sophomore undergraduate students. Multi-staged sampling was used. Variable measuring tools were summated rating scales. Multiple regression analysis found that psychological traits, situational factors, and psychological states total 11 variables could predict self-determination behavior in learning with 30.7% of collective group. The most important predictor was perceived behavioral control in adaptive learning. The latter was attitude towards learning behavior and future orientation and self-control in adaptive learning. It also found that a risk group requiring urgent development was a group of students who got low grade point average. They needed to be developed in attitude towards learning, perceived behavioral control in adaptive learning, and achievement motivation. The results indicated guidelines of development to fortify self-determination behaviors in learning of undergraduate students and to be a fundamental for further research.

Keywords: antecedent factors, psychological characteristics, situational factors, self-determination behavior in learning, undergraduate students

¹ This paper submitted in partial fulfillment of Doctoral Dissertation in Social Development Administration, National Institute of Development Administration.

² Ph.D. (candidate) at the Graduate School of Social and Environmental Development, National Institute of Development Administration. E-mail: wp_04@hotmail.com

³ Associate Professor at the Graduate School of Social and Environmental Development, National Institute of Development Administration.

⁴ Professor at the Graduate School of Social and Environmental Development, National Institute of Development Administration.

⁵ Associate Professor at College of Management Bangkok, University of Phayao.

⁶ Associate Professor at Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University.

⁷ Assistant Professor at Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University.

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง ของนักศึกษาปริญญาตรี¹

วรภัทร เมฆขจร² ดุจเดือน พันธุมนาวิ³ ดวงเดือน พันธุมนาวิ⁴ โกศล มีคุณ⁵ ฉัฐวีณ์ สิทธิศิริอรธร⁶
และ ศรัณย์ พิมพ์ทอง⁷

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ ซึ่งมีกรอบแนวคิดพื้นฐานจากรูปแบบ ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาตัวทำนายที่สำคัญ และกลุ่มเสี่ยงที่ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองในนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 จำนวน 636 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปร คือ แบบวัด ชนิดมาตราประเมินรวมค่า ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 11 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรม การตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองได้ ร้อยละ 30.7 ในกลุ่มรวม โดยมีตัวทำนายที่สำคัญที่สุดคือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมปรับตัวในการเรียน รองลงมาคือ ทศนคติ ที่ดีต่อการเรียน และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองต่อการปรับตัวในการเรียน และพบว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ซึ่งควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาเกรดเฉลี่ย ต่ำ ควรพัฒนาด้านทศนคติที่ดีต่อการเรียน การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม การปรับตัวในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการวิจัยนี้ ได้ชี้แนะถึงแนวทางการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองของนักศึกษาปริญญาตรี และเป็น พื้นฐานเพื่อต่อยอดงานวิจัยในอนาคต

คำสำคัญ: ปัจจัยเชิงเหตุ จิตลักษณะ สถานการณ์ พฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียน ด้วยตนเอง นักศึกษาปริญญาตรี

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของคู่มือฉบับพิมพ์ สาขาการบริหารการพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

² นักศึกษาปริญญาเอก ประจำคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อีเมล: wp_04@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ประจำคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

⁴ ศาสตราจารย์ ประจำคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

⁵ รองศาสตราจารย์ ประจำวิทยาลัยการจัดการ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยพะเยา

⁶ รองศาสตราจารย์ ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁷ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่มาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

การเรียนในระดับอุดมศึกษานั้น เป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความก้าวหน้าทางวิชาการ เป็นการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้วยการถ่ายทอดผ่านกระบวนการสอน การฝึกปฏิบัติ เป็นต้น บุคคลผู้ได้รับกระบวนการเรียนรู้จะมีโอกาสที่ดีกว่าในการดำเนินชีวิต เป็นบัณฑิตที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และผลจากการเรียนจะนำพาบุคคลไปสู่การมีบทบาทในการพัฒนาสังคมทุกด้าน การเรียนในระดับนี้มีความแตกต่างไปจากการเรียนขั้นพื้นฐานเป็นอย่างมาก ผู้ที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยจึงต้องมีการปรับตัวหลายประการ เช่น การพบกับสภาพแวดล้อมใหม่ ระบบการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ต้องตัดสินใจด้วยตนเองในเรื่องต่างๆ บุคคลผู้ซึ่งเปลี่ยนสถานภาพจากนักเรียนมาเป็นนักศึกษาจึงต้องปรับตัวหลายประการ ตั้งแต่ปีแรกที่เน้นการเรียนเพื่อปรับพื้นฐานจนก้าวเข้าสู่ปี 2 ที่ต้องเริ่มเรียนรายวิชาประจำหลักสูตร นักศึกษาทุกชั้นปีจึงมีสถานะเสี่ยงกับปัญหาต่างๆ เช่น การจัดการบริหารเวลา การตัดสินใจเลือกเรียนหรือการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ (Monkholkaw et al., 2009); Chantawong, 2015; Cherif, Adams, Movahedzadeh, Martyn, & Dunning, 2014) ที่อาจนำไปสู่สภาพความล้มเหลวทางการเรียนจนต้องทำให้หยุดพักการเรียน การออกกลางคัน หรือการสิ้นสภาพนักศึกษา

พฤติกรรมปรับตัวเป็นหนึ่งในพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของบุคคล สำหรับการเรียนในมหาวิทยาลัยนั้น นักศึกษาจำเป็นที่จะต้องมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนได้ตลอดระยะเวลาที่เรียนตามหลักสูตร ต้องมีความพร้อมในการเรียน สามารถรับมือและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ และที่สำคัญ ต้องสามารถตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองได้ เพื่อให้ตนเองสามารถอยู่ในระบบ เรียนจบตามหลักสูตร และมีความสุขในรั้วมหาวิทยาลัย ที่ผ่านมามีนักศึกษาบางส่วนที่ไม่สามารถตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองได้ จนอาจส่งผลให้เกิดความผิดพลาดล้มเหลว พฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองนั้น จึงเป็นหนึ่งในพฤติกรรมสำคัญของการปรับตัวในการเรียน นักศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการเรียนจะต้องเป็นผู้ที่รู้ว่าตนเองต้องการเรียนด้านไหน สาขาวิชาหรือหลักสูตรอะไร เรียนไปเพื่อประกอบอาชีพอะไรในอนาคต จึงมักเป็นผู้ที่รู้ตัวมาล่วงหน้าอยู่พอสมควรแล้วว่าตนเองจะต้องเผชิญกับการเรียนในแนวไหน หรือต้องเผชิญกับปัญหาอะไรบ้าง ประกอบกับนักศึกษาไทยอย่างน้อยกึ่งหนึ่ง เป็นนักศึกษาที่ผู้ปกครองไม่จบปริญญาตรี (Magjaroen, 2011; Wattanacheewanopakorn, 2012; Keyen, 2018) ดังนั้น จึงไม่สามารถขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนจากผู้ปกครองได้มากนัก บางกรณี เพื่อนหรือรุ่นพี่ก็ไม่สามารถให้คำแนะนำที่เหมาะสมได้ นักศึกษาที่มีการเตรียมตัวมาพร้อมจึงมักค้นหาข้อมูลมาล่วงหน้า เช่น ข้อมูลสาขาวิชาที่ตนสนใจที่จะเข้าเรียน การเลือกวิชาเรียน และมักเป็นผู้ที่ตัดสินใจด้วยตนเองในการเรียนตลอดจนเรื่องต่างๆ ขณะที่กำลังเรียนอยู่ด้วย ในขณะที่นักศึกษาบางกลุ่มไม่สามารถตัดสินใจทางการเรียนด้วยตนเองได้ กลับตัดสินใจเนื่องจากครอบครัวเลือกให้เรียน ถูกชักจูงจากเพื่อน หรือเลือกเรียนตามกระแสสังคม

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหาปัจจัยเชิงเหตุทางจิตใจและทางสถานการณ์ที่สำคัญของนักศึกษา ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง โดยได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาปี 2 เพราะเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์การตัดสินใจด้วยตนเองมาแล้วเมื่อตอนที่อยู่ปี 1 และนักศึกษาปี 2 นั้น อยู่ในช่วงเริ่มต้นในการเรียนรายวิชาประจำหลักสูตร เป็นช่วงเวลาที่เริ่มเห็นจุดมุ่งหมายของชีวิต

ที่ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตาม การเรียนในมหาวิทยาลัยย่อมต้องมีปัญหาและอุปสรรคตลอดเวลา นักศึกษาต้องเผชิญสถานะดังกล่าวตลอดจนกว่าจะจบการศึกษา ซึ่งหากนักศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ก็ยังถือว่ามีความเสี่ยงในการเรียนไม่จบตามหลักสูตร ผลการวิจัยนี้ จะเป็นการสร้างฐานความรู้เรื่องพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง หรือนำไปสู่แนวทางการช่วยเหลือกลุ่มนักศึกษาที่อาจพบปัญหาในเรื่องดังกล่าว ตลอดจนช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษากลุ่มอื่นมีความเข้มแข็งในการเรียน เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปริมาณการทำนาย และแสวงหาตัวทำนายของพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง ในนักศึกษาปริญญาตรีประเภทต่างๆ
- 2) เพื่อแสวงหากลุ่มเสี่ยงและปัจจัยปกป้องพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง ในนักศึกษาปริญญาตรี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยนี้ ได้ใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (interactionism model) โดย Magnusson and Endler (1977) เป็นพื้นฐานในการกำหนดกลุ่มตัวแปรและกรอบแนวคิดการวิจัย โดยดำเนินการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พฤติกรรมตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง (self-determination behavior in learning):
ความหมาย และวิธีวัด ความมีอิสระในการตัดสินใจเลือกหรือกระทำการใดๆ ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการประสบความสำเร็จของบุคคล การตัดสินใจของบุคคลสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) การตัดสินใจโดยมีความเป็นอิสระแห่งตนหรือมีความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง คุณลักษณะในตัวบุคคลที่แสดงออกถึงความสามารถในการตัดสินใจอย่างอิสระ มีความเป็นตัวของตัวเอง และไม่ต้องพึ่งพาหรือได้รับการชักจูงจากบุคคลอื่น (Kurtines, 1978; Mundinger, 1980; Chickering & Reisser, 1993) และ 2) การตัดสินใจโดยการถูกชักจูง หมายถึง การได้รับการชักจูงหรือการสื่อสารจากบุคคลอื่น จนเกิดการคล้อยตามหรือยอมรับ และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ หรือพฤติกรรมในที่สุด (Shaw & Wright, 1967; Simons, 1976; McGuire, 1969) บุคคลที่ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจให้มีอิสระในการแสดงศักยภาพ ความสามารถ มีสิทธิในการตัดสินใจกระทำการใดๆ ด้วยตนเอง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ จะประสบความสำเร็จและบรรลุถึงเป้าหมาย ดังเช่น นักศึกษาที่มีพฤติกรรมตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง Deci and Ryan (1985, 2002) ได้สนใจศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดังกล่าว โดยเรียกตัวแปรนี้ว่า “การตัดสินใจด้วยตนเอง (Self-Determination Theory)” ซึ่งอธิบายถึงแรงจูงใจและบุคลิกภาพของบุคคล ให้มีความสำคัญกับวิธีการปฏิบัติที่เน้นให้บุคคลมีอิสระในการแสดงความสามารถ ศักยภาพ สามารถสร้างทางเลือกในการปฏิบัติด้วยตนเองได้ ถือเป็นเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับบุคคล ให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเพื่อให้บุคคลได้บรรลุถึงเป้าหมาย

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ พฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง จึงหมายถึง ลักษณะของนักศึกษาที่มีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็น เลือกตัดสินใจ เลือกดำเนินการ หรือได้รับการเคารพสิทธิต่างๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียน รวมถึงไม่ได้รับอิทธิพล ไม่ถูกโน้มน้าว ไม่ถูกชักจูง หรือไม่ถูกบังคับจากบิดา มารดา เพื่อน หรือคนรอบข้าง ที่มากเกินไป โดยวัดด้วยแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า (summated rating scales) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และบางส่วนนำมาจากแบบวัดการตัดสินใจทางการศึกษา-อาชีพ ของ Choochom, Sucaromana, and Tongpukdee (1997)

กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิมกับพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง

การประเมินแก่นแห่งตน (core self-evaluation) หมายถึง ความสามารถในการประเมินตนเองของนักศึกษา ว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ มีประสิทธิภาพ หรือไม่ และรู้สึกได้ว่าตนเองมีอำนาจในการควบคุมสภาพแวดล้อมรอบตัวและอารมณ์ของตนเองหรือไม่ โดยพิจารณาจาก 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การรับรู้ความสามารถทั่วไปของตนเอง 3) ความเชื่ออำนาจในตน และ 4) ความมั่นคงทางอารมณ์ วัดด้วยแบบวัดของ Judge, Erez, Bono, and Thoresen (2003) ซึ่งแปลโดย Bhanthumnavin (2015)

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motivation) หมายถึง การมีความปรารถนาหรือความต้องการที่จะกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ การมีความพยายามและมุ่งมั่นในการที่จะกระทำให้สิ่งนั้นให้ประสบผลตามที่ต้องการของนักศึกษา ซึ่งเป็นความมุ่งมั่นตั้งใจในการที่จะกระทำการสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปตามจุดประสงค์ที่คาดหวังไว้ โดยใช้ความเพียรพยายามอย่างไม่ย่อท้อ และต้องมีการวางแผนในการทำงานให้เหมาะสมกับความสามารถและศักยภาพของตนเองได้เป็นอย่างดี โดยวัดด้วยแบบวัดของ Bhanthumnavin (2015)

ความสามารถในการจัดการกับปัญหาและความเครียด (stress coping ability) หมายถึง ความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรค หรือความเครียดของนักศึกษา ด้วยการใช้วิธีระงับ บรรเทา หรือขจัดสิ่งที่เป็นปัญหา หรือสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด เพื่อให้สภาวะการณดังกล่าวกลับสู่ความเป็นปกติ โดยวัดด้วยแบบวัดที่นำมาจาก Bhanthumnavin and Vanindananda (2008)

ผลการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ตัวแปรที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิมในงานวิจัยนี้ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา เช่น การประเมินแก่นแห่งตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับพฤติกรรมป้องกันการรับและแพร่โรคในสถานที่สาธารณะ (Praneetvatakul & Bhanthumnavin, 2018) และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น การมีภูมิคุ้มกันทางจิต กับพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (Sirirak, 2012) การประเมินแก่นแห่งตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับพฤติกรรมจดจ่อใส่ใจในการเรียน (Bualar & Bhanthumnavin, 2018)

กลุ่มตัวแปรสถานการณ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล (love and reasoning oriented child rearing practice) หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาถึงการเลี้ยงดูของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ด้วยความรัก ความเอาใจใส่ สนใจในทุกๆ สุข ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ให้ความใกล้ชิดสนิทสนม ให้ความสำคัญกับตนมากน้อยเพียงใด

บิดา มารดา หรือผู้ปกครองอธิบายถึงเหตุผลในการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของตน และให้รางวัลหรือลงโทษอย่างสมเหตุสมผลและสม่ำเสมอหรือไม่ โดยวัดด้วยแบบวัดที่นำมาจาก Bhanthumnavin and Vanindananda (1993)

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (family support) หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาถึงการได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากทางครอบครัวใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอารมณ์ เช่น การให้ความรักความห่วงใย การให้กำลังใจ 2) ด้านสารสนเทศ เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน และ 3) ด้านวัตถุ เช่น การช่วยเหลือด้านเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ในการเรียน เพื่อเอื้ออำนวยให้นักศึกษาเกิดการปรับตัวในเรียน วัดด้วยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และบางส่วนนำมาจาก Nurash (2014) และ Tangcharoen (2011)

การเห็นแบบอย่างที่ดีจากรุ่นพี่ (good role model from senior student) หมายถึง การที่นักศึกษาได้เห็นแบบอย่างที่ดีในการปรับตัวในการเรียนจากนักศึกษารุ่นพี่ ซึ่งทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องเหล่านั้น และส่งผลต่อพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการปรับตัวในการเรียน วัดด้วยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การได้รับอิทธิพลจากเพื่อนในทางที่ดี (good peer influence) หมายถึง การได้รับรู้หรือเห็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ดีของเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในการเรียนของนักศึกษา ซึ่งสามารถส่งอิทธิพลต่อตัวนักศึกษาจจนเกิดพฤติกรรมการเลียนแบบพฤติกรรมที่ดีต่างๆ ดังกล่าว โดยสังเกตเห็นว่าพฤติกรรมเหล่านั้นมีประโยชน์ต่อตนเอง โดยวัดด้วยแบบวัดที่นำมาจากแบบวัดของ Tasee (2008) และ Magjaroen (2011)

จากการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ในงานวิจัยนี้ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา เช่น การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมป้องกันการรับและแพร่โรคในชีวิตประจำวันจากคนรอบข้าง กับพฤติกรรมป้องกันการรับและแพร่โรคในสถานที่สาธารณะ (Praneetvatakul & Bhanthumnavin, 2018) อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ (Komanee, Leesattrupai, & Vanno, 2017) และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น การสนับสนุนด้านการเรียนจากผู้ปกครอง กับพฤติกรรมเตรียมตัวก่อนเรียน (Jhermpun, 2002) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนหรือรุ่นพี่ กับพฤติกรรมจดจ่อใส่ใจในการเรียน (Bualar & Bhanthumnavin, 2018) การมีแบบอย่างจากเพื่อน กับพฤติกรรมเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (Magjaroen, 2011)

กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมที่ตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง

ทัศนคติที่ดีต่อการเรียน (favorable attitude towards learning) หมายถึง การมีความรู้เชิงประเมินค่าของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ ส่งผลให้นักศึกษามีความพอใจในการเรียน และมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมการเรียน โดยวัดด้วยแบบวัดของ Bhanthumnavin and Mekanong (2004) แบบวัดของ Magjaroen (2011) และแบบวัดบางส่วนผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนต่อการปรับตัวในการเรียน (future orientation and self-control in adaptive learning) หมายถึง การที่นักศึกษามีพฤติกรรมมุ่งอนาคต โดยมีความสามารถในการคาดการณ์ไกล

ถึงอนาคตที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง สามารถคาดการณ์ถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและคิดหาวิธีป้องกันได้ และมีพฤติกรรมควบคุมตน โดยสามารถบังคับควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เพื่อให้การกระทำของตนเองมีความเหมาะสมและเกิดผลที่พึงประสงค์ สามารถอดได้รอได้โดยไม่คิดเปลี่ยนใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หรือเพื่อให้เกิดพฤติกรรมปรับตัวในการเรียน และเกิดพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง ส่งผลให้สามารถคงอยู่ในระบบการเรียนและสำเร็จในการเรียนตามหลักสูตรได้ วัดด้วยแบบวัดที่บางส่วนได้นำมา และบางส่วนได้ปรับจากแบบวัดของ Bhanthumnavin and Vanindananda (1993) และ Bhanthumnavin (2015) เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง และแบบวัดบางส่วนผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมปรับตัวในการเรียน (perceived behavioral control in adaptive learning) หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาว่าพฤติกรรมปรับตัวในการเรียนเป็นการกระทำที่ง่ายหรือยาก ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดจากประสบการณ์ การคาดการณ์ เกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้ออำนวยหรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อพฤติกรรมนั้น และมีความเชื่อว่าตนจะสามารถควบคุมพฤติกรรมปรับตัวในการเรียน ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ โดยวัดด้วยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ตัวแปรที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ในงานวิจัยนี้ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา เช่น ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมป้องกันการรับและแพร่โรคในชีวิตประจำวัน และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมป้องกันการรับและแพร่โรคในชีวิตประจำวัน กับพฤติกรรมป้องกันการรับและแพร่โรคในสถานที่สาธารณะ (Praneetvatakul & Bhanthumnavin, 2018) และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น ทักษะที่ดีต่อการเรียน และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน กับพฤติกรรมจดจ่อใส่ใจในการเรียน (Bualar & Bhanthumnavin, 2018) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม กับพฤติกรรมความตั้งใจที่จะเข้าเรียน (Ajzen & Madden, 1986)

ลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลัง ประกอบด้วย ข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับ เพศ เกรดเฉลี่ย และคณะ

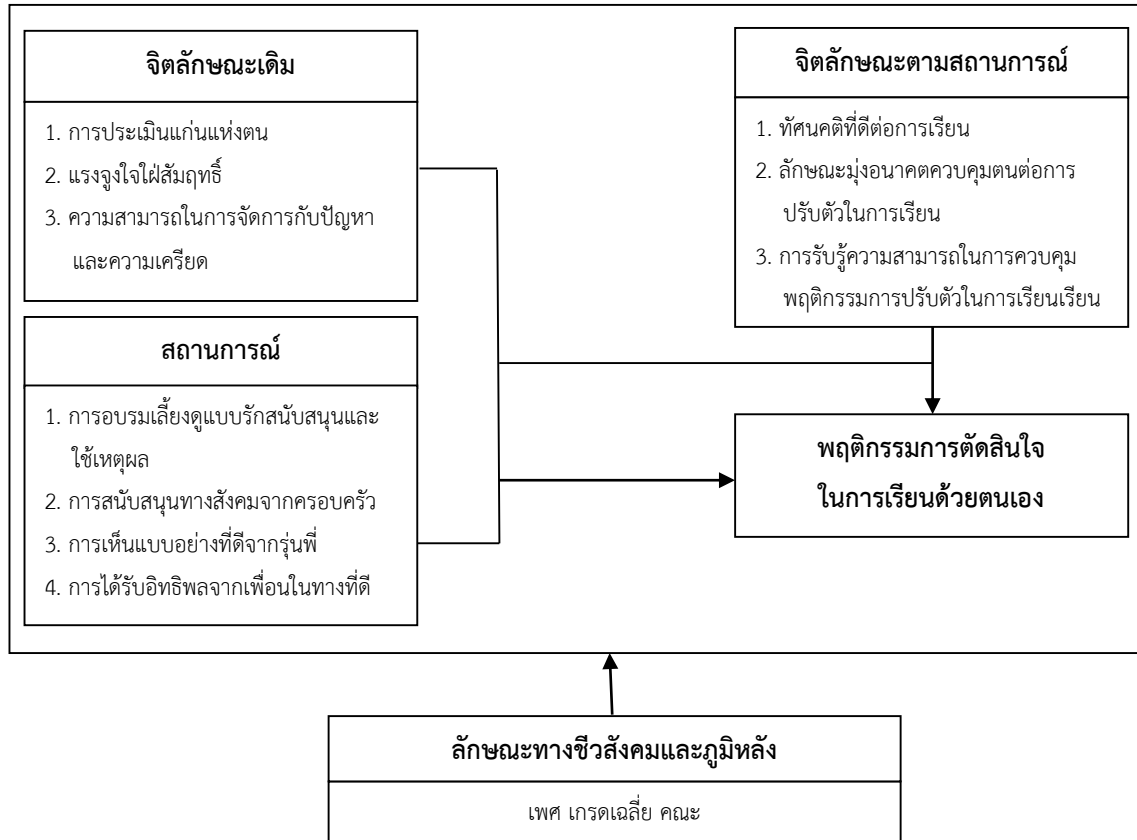
จากการประมวลเอกสารงานวิจัย พบว่า เพศ เกรดเฉลี่ย และคณะ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา เช่น เกรดเฉลี่ย และสาขาวิชาที่เรียน กับพฤติกรรมซื้อสินค้าอย่างมีวิจารณญาณ (Tangchitprattanar, Bhanthumnavin, Bhanthumnavin, & Pimthong, 2019) และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น เพศ และเกรดเฉลี่ย กับพฤติกรรมจดจ่อใส่ใจในการเรียน (Bualar & Bhanthumnavin, 2018)

สมมติฐานการวิจัย

ตัวทำนายนายกลุ่มจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ ร่วมกับตัวทำนายนายกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 10 ตัวแปร สามารถทำนายความแปรปรวนของพฤติกรรมตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองของนักศึกษาปริญญาตรีในกลุ่มรวมหรือกลุ่มย่อย อย่างน้อย 1 กลุ่ม ได้มากกว่าตัวทำนายนายกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงกลุ่มเดียว อย่างน้อยร้อยละ 5

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมและการประมวลผลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย สามารถสร้างกรอบแนวคิดได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดและความสัมพันธ์ของตัวแปรในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาตรี โดยมีขั้นตอนและหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ คัดเลือกนักศึกษา ปี 2 จากมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) โดยคำนวณจากตัวแปรในการสุ่มตัวอย่าง 4 ประเภท ได้แก่ 1) จำนวนมหาวิทยาลัย 3 แห่ง 2) จำนวนคณะ มหาวิทยาลัยละ 3 คณะ 3) จำนวนสาขาวิชา คณะละ 4 สาขา และ 4) จำนวนนักศึกษา สาขาวิชาละ 16-18 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา โดยเก็บข้อมูลได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้จริงจำนวน 636 คน แบ่งลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้ 1) เพศ ได้แก่ ชาย 166 คน (ร้อยละ 26.1) และหญิง 470 คน (ร้อยละ 73.9) 2) เกรดเฉลี่ย ใช้ค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์ในการแบ่งเกรดเฉลี่ยเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ (ไม่เกิน 2.90) 323 คน (ร้อยละ 50.8) และกลุ่มที่มีเกรดเฉลี่ยสูง (มากกว่า 2.90) 313 คน (ร้อยละ 49.2) และ 3) คณะ ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ 179 คน (ร้อยละ 28.1) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 231 คน (ร้อยละ 36.3) และคณะวิทยาการจัดการ 226 คน (ร้อยละ 35.5)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบวัดมาตราประเมิณรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ประกอบด้วย 11 แบบวัด ผู้ตอบที่ได้คะแนนในแต่ละแบบวัดใดมาก เป็นผู้มีคุณลักษณะตามแบบวัดนั้นมาก และ 2) แบบวัดกลุ่มตัวแปรอิสระชั้นรองด้านชีวสังคมและภูมิหลัง โดยทั้งหมดเป็นการให้ผู้ตอบรายงานตนเอง และได้ทดสอบคุณภาพแบบวัดกับนักศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน นำมาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติ 2 ประเภท ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item discrimination: t-Ratio) และ 2) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดที่ไม่มีข้อนั้นรวมอยู่ (item-total correlation: r) จากนั้น ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) เพื่อหาความเที่ยงตรง (construct validity) ดังตาราง 1

ตาราง 1

คุณภาพของเครื่องมือวัดตัวแปรในงานวิจัย

ตัวแปร	จำนวนข้อ	พิสัยค่า t	พิสัยค่า r	ค่าความเชื่อมั่น (α)	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน						
					ค่า χ^2	df	P-value (p>.05)	RMSEA (\leq .06)	CFI (\geq .95)	TLI (\geq .95)	SRMR (\leq .08)
1.	12	5.35-9.18	0.31-0.66	.83	60.57	46	.07	.05	.97	.95	.06
2.	12	2.79-9.80	0.11-0.57	.66	48.85	35	.06	.06	.96	.92	.07
3.	15	2.14-6.48	0.16-0.44	.69	93.61	76	.08	.04	.95	.93	.08
4.	12	2.05-9.37	0.12-0.52	.71	60.57	48	.10	.05	.96	.94	.08
5.	20	3.27-8.87	0.25-0.78	.90	182.90	156	.07	.08	.98	.97	.06
6.	15	2.98-8.82	0.25-0.67	.84	101.61	81	.06	.05	.97	.96	.06
7.	12	3.63-9.63	0.26-0.65	.86	54.74	45	.15	.04	.98	.97	.04
8.	15	3.86-8.49	0.21-0.64	.83	91.64	78	.14	.04	.98	.97	.06
9.	15	2.67-6.91	0.20-0.51	.79	95.99	79	.09	.04	.95	.94	.07
10.	14	3.70-8.49	0.28-0.57	.82	81.12	70	.17	.04	.97	.97	.08
11.	15	3.55-8.57	0.27-0.61	.86	94.41	77	.09	.04	.97	.96	.06

ตัวแปร: 1. พฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง* 2. การประเมินแก่นแห่งตน 3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4. ความสามารถในการจัดการกับปัญหาและความเครียด 5. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล 6. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว 7. การเห็นแบบอย่างที่ดีจากรุ่นพี่* 8. การได้รับอิทธิพลจากเพื่อนในทางที่ดี 9. ทศคติที่ดีต่อการเรียน 10. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองต่อการปรับตัวในการเรียน 11. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม การปรับตัวในการเรียน*

หมายเหตุ: *เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในงานวิจัยนี้ **ในงานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับค่า t มากกว่าค่า r โดยเกณฑ์การคัดเลือกข้อคือ ค่า t \geq 2.00 และค่า r \geq 0.20; การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ใช้เกณฑ์ผ่าน 3 ใน 5 เกณฑ์ขึ้นไปโดยเฉพาะเมื่อค่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัย

ผลการทำนายพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง โดยใช้จิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนาย เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองมาดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบรวมและแบบเป็นขั้น (ตาราง 2) ในกลุ่มรวม พบว่า ตัวทำนายชุด 3 ที่

รวมตัวแปรทั้งหมด 10 ตัวแปร จากตัวทำนายชุด 1 จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ 7 ตัวแปร และตัวทำนายชุด 2 จิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองได้ ร้อยละ 30.70 โดยมีตัวทำนายสำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม การปรับตัวในการเรียน ทักษะที่ดีต่อการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองต่อการปรับตัวในการเรียน ความสามารถในการจัดการกับปัญหาและความเครียด และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta = .18, .15, .14, .10$ และ $.10$ ตามลำดับ) ส่วนในกลุ่มย่อย พบว่า กลุ่มที่ตัวทำนายชุด 3 สามารถทำนายได้มากที่สุดคือ กลุ่มนักศึกษาชาย ทำนายได้ ร้อยละ 42.3 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญ คือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมปรับตัวในการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองต่อการปรับตัวในการเรียน และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล ($\beta = .41, .20$ และ $.17$ ตามลำดับ) รองลงมา คือ กลุ่มนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ ทำนายได้ ร้อยละ 34.6 โดยมีลำดับตัวทำนายที่สำคัญ คือ ทักษะที่ดีต่อการเรียน การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมปรับตัวในการเรียน และความสามารถในการจัดการกับปัญหาและความเครียด ($\beta = .26, .24$ และ $.17$ ตามลำดับ)

ตาราง 2

ผลการทำนายพฤติกรรมตัดสินใจด้วยตนเอง โดยใช้จิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวน คน	ชุด 1 จิตลักษณะเดิมและ สถานการณ์ (1-7)			ชุด 2 จิตลักษณะตาม สถานการณ์ (8-10)			ชุด 3 รวมตัวแปรทั้งหมด (1-10)			% ทำนาย ความ แตกต่าง
		% ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่าเบต้า (Beta)	% ทำนาย	ตัว ทำนาย	ค่าเบต้า (Beta)	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า (Beta)	
รวม	636	22.7	2,1,3,4	.27, .13, .11, .09	28.40	10,9,8	.23, .19, .19	30.70	10,8,9,3,2	.18, .15, .14, .10, .10	2.3
เพศชาย	166	31.5	4,1,2	.27, .25, .19	38.70	10,9	.44, .25	42.30	10,9,4	.41, .20, .17	3.6
เพศหญิง	470	20.9	2,1	.36, .14	25.60	8,9,10	.21, .21, .15	28.30	9,2,8	.20, .19, .19	2.7
เกรดเฉลี่ยต่ำ	323	22.4	2,1,3	.28, .16, .13	26.70	8,10,9	.23, .20, .16	29.30	8,10,2	.25, .20, .17	2.6
เกรดเฉลี่ยสูง	313	19.5	2,4	.35, .15	25.10	10,9	.28, .27	27.40	10,9,3	.25, .24, .13	2.3
คณะครุศาสตร์	179	24.8	1,2	.31, .22	26.10	8,10	.28, .28	33.80	8,1,7,10	.32, .23, .18, .17	7.7*
คณะมนุษยศาสตร์	231	21.9	2,7	.33, .20	25.40	9,10	.30, .24	29.30	9,2,10	.23, .21, .18	3.9
คณะวิทยาการจัดการ	226	26.0	2,3	.28, .27	31.80	8,10	.31, .30	34.60	8,10,3	.26, .24, .17	2.8

หมายเหตุ: ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ .05 และ *มีเปอร์เซ็นต์แตกต่างตั้งแต่ ร้อยละ 5.0 ขึ้นไป

ตัวทำนาย 1. การประเมินกันแห่งตน	6. การเห็นแบบอย่างที่ดีจากรุ่นพี่
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	7. การได้รับอิทธิพลจากเพื่อนในทางที่ดี
3. ความสามารถในการจัดการกับปัญหาและความเครียด	8. ทักษะที่ดีต่อการเรียน
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล	9. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองต่อการปรับตัวในการเรียน
5. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	10. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมปรับตัวในการเรียน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองในการเรียน ตามเพศ เกรดเฉลี่ย และคณะ เพื่อแสวงหากลุ่มเสี่ยง จากตาราง 3 พบว่า พฤติกรรมตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทีละตัว เพียง 2 ตัวแปร ได้แก่ เกรดเฉลี่ย และคณะ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่แบ่งตามตัวแปรอิสระนี้ พบว่า กลุ่มนักศึกษาที่เกรดเฉลี่ยสูงมีพฤติกรรมตัดสินใจในการเรียน

ด้วยตนเองมากกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เกรดเฉลี่ยต่ำ (คะแนนเฉลี่ย = 52.82 และ 49.32 ตามลำดับ) และไม่พบว่าคะแนนพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ทั้งแบบสองทางและสามทาง

ตาราง 3

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง ตามเพศ เกรดเฉลี่ย และคณะ

ตัวแปร	จำนวน คน	ค่า F						
		เพศ (ก)	เกรดเฉลี่ย (ข)	คณะ (ค)	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
พฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วย ตนเอง	636	1.40	14.22***	4.59*	0.58	1.17	0.67	0.53

หมายเหตุ: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$ และ *** $p < .001$

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' (ตาราง 4) เพื่อแสวงหากลุ่มเสี่ยง พบว่า มีคู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 2 คู่ คือ 1) ในกลุ่มนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มีพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองมากกว่านักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ และ 2) ในกลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองมากกว่านักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ

ตาราง 4

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองของนักศึกษาปริญญาตรีที่พิจารณาตามคณะ

คณะ	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	รหัส	2	3
ครุศาสตร์	179	52.81	1	0.8	2.9*
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	231	52.01	2		2.1*
วิทยาการจัดการ	226	49.91	3		-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญที่.05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง พบผลที่สนับสนุนสมมติฐานในกลุ่มย่อย 1 กลุ่มคือ กลุ่มนักศึกษาคณะครุศาสตร์ (ตาราง 2) โดยตัวทำนายชุดที่ 1 จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ พบว่าการประเมินแก่นแห่งตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นตัวทำนายที่สำคัญเรียงตามลำดับ สามารถทำนายพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองได้ ร้อยละ 24.80 ส่วนตัวทำนายชุดที่ 2 จิตลักษณะตามสถานการณ์ พบว่าทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการปรับตัวในการเรียน เป็นตัวทำนายที่สำคัญเรียงตามลำดับ สามารถทำนายพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองได้ ร้อยละ 26.10 และตัว

ทำนายชุดที่ 3 จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ พบว่า ทักษะที่ดีต่อการเรียน การประเมินแก่ตนเอง การได้รับอิทธิพลจากเพื่อนในทางที่ดี และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม การปรับตัวในการเรียน เป็นตัวทำนายที่สำคัญเรียงตามลำดับ สามารถทำนายพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียน ด้วยตนเองได้ ร้อยละ 33.80 ดังนั้น ตัวทำนายชุดที่ 3 สามารถทำนายได้มากกว่าตัวทำนายชุดที่ 1 หรือ 2 ตามลำดับได้ ร้อยละ 7.70

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในชุดที่ 3 พบว่า ทักษะที่ดีต่อการเรียน เป็นตัวทำนายที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการทำนายพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองในกลุ่มนักศึกษาคณะครุศาสตร์ โดยมีค่าเบต้าเท่ากับ .32 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Charoenmitsakul (2009) ที่พบว่า เจตคติต่อการแสวงหาความรู้ เป็นตัวทำนายที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการทำนายพฤติกรรมการแสวงหาความรู้ของนักเรียน ผลการศึกษาของ Amonsak (2013) ที่พบว่า เจตคติที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นตัวทำนายที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการทำนายพฤติกรรมแสวงหาความรู้วิชาวิทยาศาสตร์ และผลการศึกษาของ Jhermpun (2002) ที่พบว่า ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นตัวทำนายที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการทำนายพฤติกรรมปรับตัวในการเรียนในกลุ่มรวม และพฤติกรรมหลังเรียนในกลุ่มรวม และผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (theory of reasoned action) ของ Ajzen and Fishbien (1980) นั่นคือ ทักษะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคล

นอกจากนี้ยังพบว่า การประเมินแก่ตนเอง เป็นตัวทำนายที่มีความสำคัญเป็นอันดับรองลงมา ในกลุ่มนักศึกษาคณะครุศาสตร์ โดยมีค่าเบต้าเท่ากับ .23 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Supasamut (2015) ที่พบว่า การประเมินแก่ตนเอง เป็นตัวทำนายที่มีความสำคัญเป็นอันดับรองลงมา ในการทำนายพฤติกรรมบริการบนเครื่องบิน ในกลุ่มพนักงานอายุมาก และผลการศึกษาของ Potiratchatangkoon (2015) ที่พบว่า การประเมินแก่ตนเอง เป็นตัวทำนายที่มีความสำคัญเป็นอันดับรองลงมา ในการทำนายพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีสติด้านการบริโภค ในกลุ่มนักศึกษาปริญญาโทที่อายุมาก และผลการวิเคราะห์นี้แสดงให้เห็นว่า การประเมินแก่ตนเองมีความสำคัญอย่างมากกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เช่น พฤติกรรมปรับตัวในการเรียน ตามแนวคิดของ Kammeyer-Mueller, Judge and Scott (2009)

และในกลุ่มนักศึกษาคณะครุศาสตร์ยังมีตัวทำนายที่สำคัญอีก คือ การได้รับอิทธิพลจากเพื่อนในทางที่ดี และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมปรับตัวในการเรียน มีค่าเบต้าเท่ากับ .18 และ .17 ตามลำดับ ซึ่งตัวทำนายทั้งหมดนี้เป็นตัวแปรที่มาจากกลุ่มจิตลักษณะเดิม กลุ่มสถานการณ์ และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ ดังนั้น ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม

ในส่วนการศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือจากสมมติฐาน เพื่อแสวงหาความเสี่ยงและปัจจัยปกป้องพฤติกรรมตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองนั้น ได้สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' โดยใช้ เพศ เกรดเฉลี่ย และคณะ เป็นตัวแปรอิสระ เพื่อหาความเสี่ยง คือ นักศึกษาที่มีพฤติกรรมตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองในปริมาณน้อย ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาเกรดเฉลี่ยต่ำ และกลุ่มนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Bualar and Bhanthumnavin (2018)

ที่พบว่า กลุ่มนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีพฤติกรรมจดจ่อใส่ใจในการเรียนน้อย และ Tangchitprattanar, Bhanthumnavin, Bhanthumnavin and Pimthong (2019) ที่พบว่า กลุ่มนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ และกลุ่มนักศึกษาสายบริหารธุรกิจ เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีพฤติกรรมการซื้อสินค้าอย่างมีวิจารณญาณน้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ สามารถเสนอแนะแนวทางในการนำผลวิจัยไปใช้เพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง ด้วยปัจจัยปกป้องที่ได้จากผลการวิเคราะห์ถดถอยของคุณ ดังนี้

1) ในกลุ่มร่วมนั้น เพื่อให้ นักศึกษาสามารถพัฒนาพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองให้มากขึ้น สิ่งแรกที่ต้องพัฒนาได้แก่ ต้องให้นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการปรับตัวในการเรียนมากขึ้น เช่น นักศึกษาต้องรับรู้ว่าจะอะไรคือปัจจัยที่เอื้ออำนวยหรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง ลำดับต่อมาคือ ต้องให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนมากขึ้น เช่น นักศึกษาต้องเกิดความรู้เชิงประเมินค่าเกี่ยวกับการเรียนว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ และต้องให้นักศึกษามีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองต่อการปรับตัวในการเรียนมากขึ้น เช่น นักศึกษาต้องสามารถบังคับควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเอง ทั้งหมดนี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งผลให้นักศึกษาสามารถคงอยู่ในระบบการเรียนและสำเร็จในการเรียนตามหลักสูตรได้

2) นักศึกษาที่เป็นกลุ่มเสี่ยงที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ นักศึกษามีพฤติกรรมการตัดสินใจในการเรียนด้วยตนเองมากขึ้น ได้แก่ (1) กลุ่มนักศึกษาเกรดเฉลี่ยต่ำ ควรพัฒนาด้านทัศนคติที่ดีต่อการเรียน การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการปรับตัวในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ (2) กลุ่มนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ ควรพัฒนาด้านทัศนคติที่ดีต่อการเรียน การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการปรับตัวในการเรียน และความสามารถในการจัดการกับปัญหาและความเครียด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) เนื่องจากงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาคำสัมพันธ์เปรียบเทียบ ซึ่งยังไม่ได้ดำเนินการพิสูจน์เพื่อยืนยันถึงความเป็นสาเหตุและผลที่แท้จริงเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปรับตัวในการเรียน ดังนั้น เพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัยในครั้งนี้ ควรดำเนินการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นบนพื้นฐานของผลการวิจัยเรื่องนี้

2) เนื่องจากงานวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาปริญญาตรีในการประเมินตนเองเพียงแหล่งเดียว ข้อมูลที่ได้จึงอาจมีความสัมพันธ์กันมากกว่าความเป็นจริง ดังนั้น ในโอกาสต่อไปจึงควรมีการวัดผลตัวแปรแบบสังเกตและ/หรือการรายงานจากผู้อื่นร่วมด้วย เช่น อาจารย์ รุ่นพี่ ผู้ปกครอง เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

- Ajzen, I., & Madden, T. J. (1986). Prediction of goal-directed behavior: Attitude, intention, and perceived behavioral control. *Journal of Experimental Social Psychology*, 22, 453-474.
- Amonsak, W. (2013). *Patchai choēnghēt lāe phon khōng phruttkam fairūfairīan wicha witthayāsāt khōng nakriān Matthayomsuksa tōnton* [Antecedents and consequences of learning behavior in science subject of junior secondary students] (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Bhanthumnavin, D. (2015). *Patchai choēnghēt thī kiāokhōng kap khwāmphrōm lāe sakyaphāp khōng kān pen nakwichai khōng bukkhon Lāi praphēt: Radap naksuksā parinyatī* [Antecedents of readiness and potential to become researches in different types of individuals: Graduate students] (Research report). Bangkok: National Institute of Development Administration.
- Bhanthumnavin, D., & Makaanong, A. (2004). *Patchai choēnghēt lāe phon khōng phruttkam kānphatthana nakriān khōng khru khanitsāt nai radap matthayomsuksā* [Antecedent and consequences concerning students' development behaviors of secondary school mathematics teachers] (Research report). Bangkok: National Research Council of Thailand.
- Bhanthumnavin, D., & Vanindananda, N. (1993). *Laksana thāng chit lāe phruttkam khōng nakriān wairun thī yū nai saphāwa siāng nai khroṅkhruā lāe thāng pōngkan* [Psychological and behavioral characteristics of school adolescents from at-risk families and preventive factors] (Research report). Bangkok: The Board of National Youth Bureau.
- Bhanthumnavin, D., & Vanindananda, N. (2008). *Kānwichai phūā phatthana khruāngmūwat thāng chit bāep phahumiti dān kān mi phūmkhunkanton* [Multi-dimensional test construction of psychological immunity based on the philosophy of sufficiency economy] (Research report). Bangkok: National Research Council of Thailand.
- Bualar, K., & Bhanthumnavin, D. (2018). *Patchai thāng chitlaksana lāe sathānkān thī kiāokhōng kap phruttkam chotchō saichai nai kānriān khōng naksuksā radap parinyatī thī pen runræk khōng khroṅkhruā* [Psychological characteristics and situational factors as correlates of absorption-study behavior of the first-generation university students]. *Journal of Behavioral Science for Development*, 10(2), 56-82.
- Chantawong, K. (2015). *Patchai sāhēt kān' oṅ klāngkhan khōng naksuksa mahawitthayalai rāchaphat walaialongkorn Naiphraṅomrāchūpatham Sūsakāo* [Factors causing the college dropouts of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Sakaeo Campus]. *Valaya Alongkorn Review*, 5(1), 127-141.

- Charoenmitsakul, N. (2009). *Patchai thāng chitsangkhom thī kiāokhōng kap phruttkam kānsawēngha khwāmru khōng nakriān Chuāngchan thī Sām Sangkat samnangkān khēt phūnthī kānsuksā ubonratchathānī Khet Sī* [Psycho-social factors influencing knowledge and learning acquisition behaviors of the third class level students in Ubon Ratchathani educational service area 4] (Master's thesis). Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubon Ratchathani.
- Cherif, A. H., Adams, G. E., Movahedzadeh, F., Martyn, M. A., & Dunning, J. (2014). *Why do students fail? faculty's perspective*. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/274310227>
- Chickering, W. A., & Reisser, L. (1993). *Education and Identity* (2nd ed). San Francisco: Jossey-Bass Publisher.
- Choochom, O., Sucaromana, A., & Tongpukdee, T. (1997). *Kānwikhro patchai thī kiāokhōng kap kāntatsinchai thāng kānsuksā-āchīp khōng nakriān radap matthayomsuksa tōṅplāi* [An analysis of factors related to educational and career decision making of upper secondary students] (Research report). Bangkok: Srinakharinwirot University, Behavioral Science Research Institute.
- Deci, E. L., & Ryan R. M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: Plenum Press.
- Deci, E. L., & Ryan R. M. (2002). *Handbook of Self-Determination Research*. New York: University of Rochester Press.
- Jhermpun, S. (2002). *Chitlaksana læ prasopkān thī kiāokhōng kap phruttkam kānriān khanitsā khōng Nakriān chan matthayomsuksa tōṅplāi* [Psychological and situational factors correlates of secondary school students in mathematics learning behavior] (Master's thesis). National Institute of Development Administration, Bangkok.
- Judge, T. A., Erez, A., Bono, J. E., & Thoresen, C. J. (2003). The core self-evaluations scale: Development of a measure. *Personal Psychology*, 56(2), 303-331.
- Kammeyer-Mueller, J. D., Judge, T. A., & Scott, B. A. (2009). The role of core self-evaluations in the coping process. *Journal of Applied Psychology*, 94, 177-195.
- Keyen, C. (2018). *The effects of reading and writing persuasive message on career intention to be professional farmers of high school students* (Doctoral dissertation). National Institute of Development Administration, Bangkok.

- Komanee, N., Leesattrupai, C., & Vanno. (2017). Patchai thi k̄iaokhōng kap phruttkam k̄an p̄oētrap sū sangkhom ‘ōnlai yāng mī wīchāranayān khōng nisit chanpī thi Nung Mahāwitthayālai Sīnakharinthōwīrot [The factors related to the critical social-media receiving behavior of freshman students at Srinakharinwirot University]. *Journal of Behavioral Science for Development*, 9(1), 21-38.
- Kurtines, W. M. (1978). Autonomy: A concept reconsidered. *Journal of Personality Assessment*, 42(3), 253-257.
- Magjaroen, L. (2011). Patchai thāng chit sangkhom læ khwām sukchāi thi k̄iaokhōng kap phruttkam k̄anriān yāng mī prasitthiphāp khōng naksuksa sākā wīchā k̄an banchī Khana bōrihān thurakit Mahāwitthayālai theknōlōyi rātmongkol phranakhōn [Psycho-social factors and well-being related to effective learning behavior of accounting students in faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Phra Nakhon] (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Magnusson, D., & Endler, N. S. (1977). *Personality at the crossroad: Current issues in interactionism psychology*. New Jersey: LEA.
- McGuire, W. J. (1969). The nature of attitude and attitude change. *The Handbook of Social Psychology*, 3, 136-134.
- Monkholkaew, J., Rayasawat, C., Eakkasart, E., Phongthongcharoen, P., Thongphakdi, L., Sakuntanak, C., & Phramchorn, A. (2009). Kānsuksa s̄ahēt k̄an ‘ōk klāngkhan læ k̄an mai samret k̄ansuksa tām phān khōng Naksuksa mahāwitthayālai rāchaphat nakhōnrāchāsīmā [The study of the factors of the dropout and the failure to complete the degree in accordance with the study plan of undergraduates, Nakhon Ratchasima Rajabhat University] (Research report). Nakhon Ratchasima: Nakhon Ratchasima Rajabhat University.
- Mundinger, M. O. (1980). *Autonomy in nursing*. Germantown. Maryland: Aspen. Nashville, Tennessee: B & H Publishing Group.
- Nurash, P. (2014). Patchai thāng chitsangkhom thi k̄iaokhōng kap phruttkam k̄anriān tām samatthana wīchāchīp læ khwāmsuk Nai k̄anriān khōng nisit thantaphæt [Psychosocial factors related to behavior of professional learning and happy learning among dental students] (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Potiratchatangkoon, S. (2015). Chitlaksana læ sathānkān thi k̄iaokhōng kap phruttkam k̄andulāe sukphāp dān k̄anbōriphōk [Psychological and situational factors as correlates of eating concerned behavior] (Term paper). National Institute of Development Administration, Bangkok.

- Praneetvatakul, B., & Bhanthumnavin, D. (2018). Patchai thāng čhītsangkhom thī kīāokhōng kap phruttikam pōngkan kān rap læ phrærok nai sathanthī sathāna khōng naksuksā radap parinyatrī [Psychological correlates of communicable disease preventive behavior in public places for undergraduate students]. *Journal of Behavioral Science for Development*, 10(1), 83-103.
- Shaw, M. E., & Wright, J. M. (1967). *Scale for Measurement of Attitude*. New York: McGraw-Hill.
- Simons, H. W. (1976). *Persuasion: Understanding, practice, and analysis*. Massachusetts: Addison-Wesley.
- Sirirak, C. (2012). *Laksana sathankān nai rōngriān Khrōpkhruā læ čhitphōphiang thī kīāokhōng kap phruttikam raphitchōp khōng nakriān radap matthayomsuksā toṅton* [School and family situations, and psychological sufficiency correlates of responsible behaviors of Thai junior high school students] (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Supasamut, D. (2015). *Patchai chōēngheṭ bæp būranākān thāng dān čhitlaksana læ sathankān thī kīāokhōng kap phruttikam Kānthamngān khōng phanakngān toṅrap bon khruāngbin* [Integration of psychological and situational antecedents of work behavior in cabin crew] (Doctoral dissertation). National Institute of Development Administration, Bangkok.
- Tangcharoen, S. (2011). *Patchai thāng čhītsangkhom læ khwāmsāmāṭ nai kānboṅrihān wēla thī kīāokhōng kap phruttikam Raphitchōp khōng naksuksā parinyatrī Phāksomthob Mahāwitthayaṭai Thēknōlōyi Rātmongkol Phranakhōn* [Psychosocial factors and time management ability relates to responsibility behavior of students in part time bachelors of Rajamangala University of Technology Phra Nakhon] (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Tangchitprattanar, G., Bhanthumnavin, D., Bhanthumnavin, D., & Pimthog, S. (2019). Čhitlaksana læ sathankān thī kīāokhōng kap phruttikam kānsū sinkhā yāng mī wichāranayān khōng naksuksā radap parinyatrī [Psychological characteristics and situational factors as correlate of bying behavior base on critical thinking in undergraduate students]. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 12(3), 100-124.
- Tasee, P. (2008). *Laksana thāng čhit læ saphāpawētloṃ thāng kānriān thī kīāokhōng kap khwāmphrōm nai kānriānru dūai Kān nam ton 'ēng khōng naksuksā chan pi thī Nung khōng mahāwitthayaṭai nai krungthēpmahānakhōn* [Psychological characteristics and learning environment related to self-directed learning readiness of first-year university students in Bangkok metropolis] (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.

Wattanacheewanopakorn, W. (2012). *Patchai choēnghēt thāng chit læ sangkhom thī kīāokhōng kap phruttikam fairufaidī khōng naksuksā radap parinyatri* [The psycho-social correlates of academic and virtue oriented behaviors of undergraduate students] (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.